

© Кардаш В.Е., Білоус В.В., Ахтемійчук Ю.Т., Білоус В.І.

УДК 617.089.(091)

ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ – ПЕРШИЙ ГОЛОВНИЙ ХІРУРГ БУКОВИНИ

В.Е.Кардаш, В.В.Білоус, Ю.Т.Ахтемійчук, В.І.Білоус

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Резюме. У статті висвітлені основні етапи життя і лікарської діяльності хірурга Володимира Залозецького – “одного з визначніших чернівецьких русинів” [українців], яскравого представника Буковинського медичного товариства ХІХ століття. Українською владою заснована премія імені Володимира Залозецького.

Ключові слова: історія медицини, хірургія, Буковина.

Буковинська земля здавна славиться своєю унікальною історією, чудовими архітектурними пам'ятками, багатими літературними й мистецькими традиціями, розвиненою освітою, наукою і культурою, щедрою природою і талановитими людьми.

Світової слави зазнали не тільки як лікарі, а й як видатні науковці та громадські діячі такі буковинські доктори медицини як Йоган Мікулич-Радецький (1850-1905), Нестор Монастирський (1847-1888), Василь Волян (1826-1889), Володимир Філіпович (1864-1935), Тит-Євген Бурачинський (1880-1968) та його син Мирослав Бурачинський (1912-1987), Євген Омельський (1901-1980), Нарцис Лук'янович (1907-1985), Ярослав Воєвідко (1909-1981), Опанас Шевчук (відомий ще як поет і скульптор), Михайло Цегельський (1918), Костянтин Цуркан, Леон Кобилянський та інші.

Життя і діяльність видатних лікарів Буковини досі не знайшли належного висвітлення в українській історіографії. Даний матеріал про одну з яскравих особистостей буковинського краю – хірурга Володимира Залозецького (1842-1898).

Народився Володимир Залозецький 1 березня 1842 року в селі Княже біля Снятина. У 1860 році він закінчив з відзнакою Чернівецьку чоловічу гімназію (нинішня загальноосвітня школа № 1) і вступив до Йосифинської військово-

Володимир Залозецький (1842-1898)

во-медичної академії у Відні. Після закінчення академії влітку 1866 року молодий лікар прибув до 15-го піхотного полку в зону бойових дій проти пруської армії. За зразкове виконання в бойових умовах лікарського обов'язку його нагороджено срібною медаллю і присвоєно звання старшого лікаря.

Після війни В.Залозецький навчається у Віденському операційному інституті, у клініці знаменитого Теодора Більрота, де отримує ви-

щу хірургічну кваліфікацію. У 1869 році він обіймає посаду старшого лікаря дислокованого в Чернівцях 41 піхотного полку. Наступного року Залозецького обирають до ради Медичного товариства Буковини на посаду секретаря. Талановитий хірург швидко здобуває авторитет серед колег і 1877 року його обирають заступником голови Медичного товариства.

Спалахнула російсько-турецька війна і 41-й полк відправили на Балкани. До Чернівців Володимир Залозецький повернувся 1879 року кавалером Рицарського Хреста, ордена Франца Йосифа, російських орденів Святого Станіслава та Святої Анни. Того ж року доктор Залозецький подав у відставку.

Він працює у Чернівецькому міському шпиталі, де швидко набуває слави кращого хірурга Буковини. Указом імператора Австро-Угорщини його призначають членом Буковинської крайової санітарної ради, яка керувала системою охорони здоров'я. У 1882 році лікарі Буковини обирають доктора Залозецького головою Медичного товариства Буковини (*Societas medicorum Bucovinae*), приналежністю до якого особливо пишався Йоган Мікулич. Медичне товариство Володимир Залозецький очолював до кінця свого життя. Він користувався великим авторитетом серед медичної громадськості міста й краю, регулярно виступав з доповідями на науково-практичних конференціях товариства.

З відкриттям у Чернівцях крайового шпиталю (1886) В.Залозецький очолив хірургічне відділення, тобто став головним хірургом краю. Сучасники відзначали не лише високу професійність, але й надзвичайну чуйність лікаря до пацієнтів, його відданість улюбленій справі.

В.Залозецький стає активним громадським діячем. Він засновує у місті товариство "Український народний дім". З 1890 року Залозецького постійно обирають до Чернівецького магістрату, де він активно сприяв розвитку охорони здоров'я у місті й краї.

Проте хірург від Бога, котрий врятував життя тисячам людей, виявився беззахисним перед

власною недугою. Операція у львівського професора Ридигера не допомогла. Увечері 5 червня 1898 року серце славетного лікаря Володимира Залозецького зупинилося на операційному столі. Було йому тільки 56 років.

В останню путь на Руське кладовище міста Чернівці Володимира Залозецького, "... одного з визначніших чернівецьких русинів" [українців], як писала тоді крайова газета "Буковина", провели не лише рідні та колеги, але й представники всіх українських товариств, тисячі чернівчан та мешканців міських околиць.

Ім'я знаменитого хірурга не було забуте. У залі засідань Медичного товариства Буковини встановили великий портрет В.Залозецького. Хірурги Буковини своїм коштом виготовили на його честь пам'ятну дошку, яку в 1900 році урочисто відкрили у хірургічному відділенні крайового шпиталю. А згодом Чернівецький магістрат іменем Володимира Залозецького назвав одну з вулиць Чернівців.

У квітні 1993 року розпорядженням глави Чернівецької облдержадміністрації (№ 284) засновано щорічну премію імені Володимира Залозецького з метою заохочення медичних працівників до активної участі у розвитку медичної науки, винахідництва та раціоналізаторства на Буковині, впровадження в медичну практику нових і ефективних методів лікування й профілактики хвороб. Премією щорічно нагороджуються сім кращих працівників охорони здоров'я області. Вручення премії приурочене до професійного свята – Дня медичного працівника. Серед перших лауреатів премії імені В.Залозецького відомі науковці Буковинського державного медичного університету: професор Б.М.Боднар (1993), кандидат медичних наук Г.Д.Дейбук (1994), доцент А.О.Кудла (1995), професор Б.О.Мільков (1996), професор В.О.Калугін (1998).

Вважаємо за доцільне встановити меморіальну дошку на Українському народному домі, яка б засвідчувала причетність Володимира Залозецького й до розвою українства на Буковині.

Література

1. Павлюк О.М. Буковина. Визначні постаті: 1774 – 1918 (Біографічний довідник). – Чернівці: Золоті литаври, 2000. – 252 с.
2. Енциклопедія українознавства / За ред. проф. В.Кубійовича. – Paris – New-York: Молоде життя, 1955. – Т. 2. – С. 202.
3. Ганіткевич. Історія української медицини в датах та іменах. – Львів, 2004. – 368 с.
4. Масан, Чеховський. Чернівці: 1408 – 1998: Нариси з історії міста. – Чернівці: Місто, 1998. – 213 с.
5. Кобилянський С.Д., Пішак В.П., Дробніс Б.Я. Історія медицини Буковини. Цифри і факти. – Чернівці: Мед-академія, 1999. – 249 с.

ВЛАДИМИР ЗАЛОЗЕЦКИЙ – ПЕРВЫЙ ГЛАВНЫЙ ХИРУРГ БУКОВИНЫ

В.Э.Кардаш, В.В.Билоус, Ю.Т.Ахтемийчук, В.И.Билоус

Резюме. В статье отображены основные этапы жизни и врачебной деятельности хирурга Владимира Залозецкого – “одного из наиболее значимых черновицких руссинов” [украинцев], яркого представителя Буковинского медицинского общества XIX века. Украинской властью учреждена премия имени Владимира Залозецкого.
Ключевые слова: история медицины, хирургия, Буковина.

VOLODYMYR ZALAZETS'KYI – SURGEON-IN-CHIEF OF BUKOVYNA

V.E.Kardash, V.V.Bilous, Yu.T.Akhtemiichuk, V.I.Bilous

Abstract. The paper elucidates the main stages of the life and doctor's activity of surgeon Volodymyr Zalozets'kyi, – “one of the most outstanding Chernivtsi Rusyns” [Ukrainians], a brilliant representative of the medical community of the XIX century. The Ukrainian Government founded a prize named after Volodymyr Zalozets'kyi.

Key words: medicine, surgery, Bukovyna.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Надійшла в редакцію 13.12.2005 р.

© Ахтемійчук Ю.Т., Топоров Г.М., Пішак В.П.

УДК 611 (091)

ПРАЦЯ М.І.ПИРОГОВА "ТОПОГРАФІЧНА АНАТОМІЯ, ІЛЮСТРОВАНА ЗРІЗАМИ, ПРОВЕДЕНИМИ ЧЕРЕЗ ЗАМОРОЖЕНЕ ТІЛО ЛЮДИНИ В ТРЬОХ НАПРЯМКАХ (1852-1854), І АТЛАС" – НАДАННЯ КЛІНІЧНІЙ АНАТОМІЇ ФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ (до 125-річчя від дня смерті М.І.Пирогова)

Ю.Т.Ахтемійчук, Г.М.Топоров', В.П.Пішак

Буковинський державний медичний університет (м. Чернівці), Харківська державна медична академія післядипломної освіти¹

"Я переконаний, що без вчення про індивідуальність... неможливий істинний прогрес лікарської статистики... В моєму розумінні, ця наука стане лише тоді раціональною і доречною, коли пояснить, яку роль відіграє особистість хворого в кожному окремому випадку"

М.І.Пирогов

Працюючи попечителем Одеської навчальної округи, професор М.І.Пирогов завершує опис своїх препаратів, виготовлених ним під час роботи в Санкт-Петербурзькій медико-хірургічній академії в Анатомічному інституті, і дає назву своїй новій праці "Топографічна анатомія, ілюстрована зрізами, проведеними через заморожене тіло людини в трьох напрямках (1852-1854) і Атлас".

"Топографічна анатомія..." видавалася окремими випусками з 1852 року. Перших два видання, названі спершу "Ілюстрована топографічна анатомія зрізів", М.І.Пирогов подав Конференції медико-хірургічній академії у квітні 1852 року. Повне видання нової праці завершено в березні 1859 року. В "Атласі" великого формату вміщено 970 рисунків, виконаних автором,